

SZLOVÁKIA KULTURÁLIS INTÉZETÉNEK IGAZGATÓJA
tisztelettel meghívja Önt

1993. november 25-én, csütörtökön 17.30 órára

**a Ján Levoslav Bella /1843 - 1936/ zeneszerző születésének 150. évfordulója
alkalmából rendezendő, a művész életét és munkásságát ismertető kiállítás
megnyitójára és az azt követő kamarahangversenyre.**

ZENEAKADÉMIA
LISZT MÚZEUM

A kiállítást megnyitja és bevezetőt mond: Dr. Marianna Bárdiová, a
besztercebányai J.L. Bella Múzeum igazgatója.

Hely: Szlovákia Kulturális Intézete (Budapest VIII., Rákóczi út 15.)

Műsoron:

Válogatás J.L. Bella dalaiból
előadja : Elena Holičková, szoprán
zongorán kísér Daniel Buranovský

Zongoravariációk szlovák népdalokra
Letí, letí roj./Száll a méhraj/
Pri Prešporku na Dunaji/Pozsony mellett a Dunán/
előadja : Daniel Buranovský

Tűnődések
előadják: Alexander Jablokov, hegedű és
Daniel Buranovský, zongora

1993 nov. 25

Kedves Eckhard Ulrich!

Tegnap voltam egy érdekes zenai

Lélményi kislemez megnyitóján és koncerten.

amely J. L. Bella zenei művészi életét mutatta
be.

Itt a megnyitón elhangzott egy érdekes

mondat: "a zenei művészi több kitérője

díja mellett Liszt Ferenc ZENEAKADÉMIA LISZT MUSEUM ajándékot"

Haydnal kapcsolatos emlékeket (díjat?) kapott"

A kislemez szerzője és megalkotója

Dr. Mariann Bodnár zenei történelmi asszony

(a Genterce Bodnár J. L. Bella múzeum

igazgatója) még talán elérhető telefonon

a Budapesti Kulturális Intézet keretein belül

(igazgató Dr. Karol Vlachovský)

telefonszám: 118-1522 v. 138-2592

Üdvözlettel és
Üdvözlettel

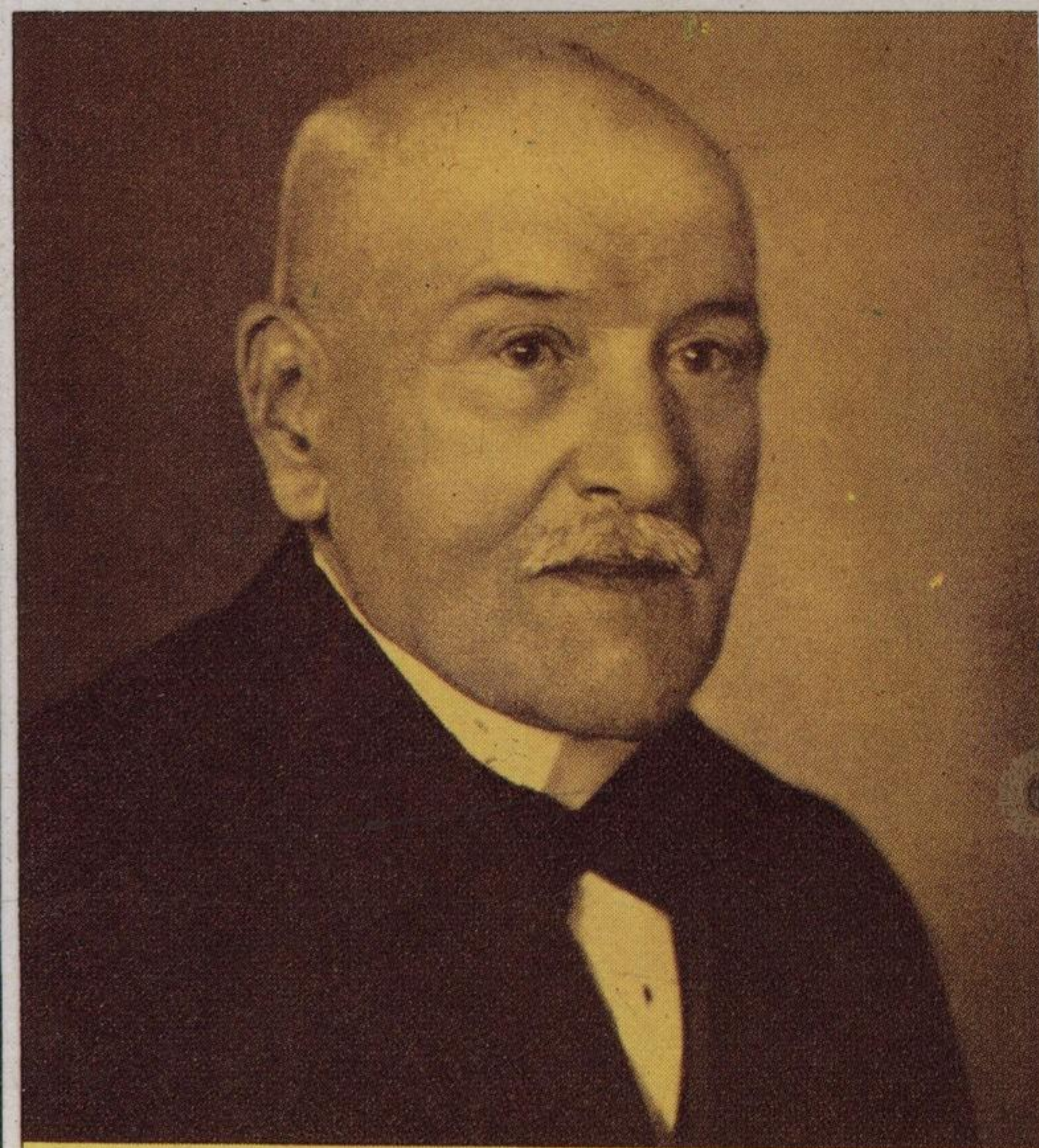

(Keram:
 literárne a
 ľudské videnie
 a Národná škola
 Levoslava Bella

Ms. - 143

JÁN
 LEVOSLAV
 BELLA
 1843/1936

JÁN LEVOSLAV BELLA

1843/1936

Ján Levoslav Bella

na mari chabre sa bili vsicki, tu nauil na nahle a
64. Na hlbkach mora sa bili shabre, tu na-nil ma nahle ne
Chuf go. Jam. Man va. Hani. In. din. Galan. Du. huf. muf. Om. Bytka. sat
va'z-ne ich ostep.
ma — selshy' ostep. Ine. listy do. Morsha, x bli ska. uá spáimý. bies

TU SA NARODIL
JÁN LEVOSLAV BELLA
1843 - 1936
HUDEBNÝ SKLADATEĽ
SLOVENSKÝ

JÁN
LEVOSLAV
BELLA
1843/1936

I. Panel

Sors és ideál

Kiállítás J.L. Bella születésének 151. évfordulója alkalmából

Ján Levoslav Bella

4. 9. 1843 Liptovský Mikuláš

25. 5. 1936 Bratislava /Pozsony/

J.L. Bella kalendárium

1853 - 1861 Gimnáziumi évek Lőcsén és Besztercebányán

1861 - 1863 A besztercebányai szeminárium tagja

1863 - 1865 Teológiai és zenei tanulmányok Bécsben

1865 - 1869 Orgonista és zenetanár Besztercebányán

1869 - 1881 Városi zenekarvezető és zenetanár Körmöcbányán

1881 - 1921 Orgonista és kórusigazgató Szibiuban

1921 - 1928 Nyugdíjazva Bécsben

1928 - 1936 Áttelepült Bratislavába / Pozsonyba/, ahol a filozófia doktora HONORIS CAUSA címet kapta

II. Panel

A - 3

J. L. Bella kalendárium

A - 4

1853 - 1861 Gimnáziumi évek Lőcsén és Besztercebányán

1861 - 1863 A besztercebányai szeminár tagja

1863 - 1865 Teológiai és zenei tanulmányok Bécsben

1865 - 1869 Orgonista és zenetanár Besztercebányán

1869 - 1881 Városi zenekarvezető és zenetanár

Kremnicán /Körmöcbányán/

1881 - 1921 Orgonista és kórusigazgató Szibiuban

1921 - 1928 Nyugdíjban Bécsben

1928 - 1936 Áttelepült Bratislavába /Pozsonyba/,

ahol a filozófia doktora HONORIS CAUSA

címet kapta

III. Panel

J.L. Bella tanítói és orgonista családból származott. Szülei - apja János és édesanyja Terézia Angelika, született Veselovská, fiukat nemzeti szellemben nevelték. Zenei alapkultúráját apjától szerezte, aki zongorázni, illetve hegedűlni tanította.

Liptovský Mikuláš korabeli lát képe

Emléktábla a szülői házon

J. L. Bella autobiográfiája

IV Panel

1853-ban J. L. Bella megkezdte gimnáziumi tanulmányait Lőcsén, ahol összebarátkozott és jó kapcsolatokat teremtett Leopold Dvořák professzorral, aki mint szenvedélyes zenész - az iskolai zenekar szervezője lehetővé tette ifjú zeneszerzőnek a zenetörténet és hangszerjáték tanulmányozását.

1859-től tanulmányait Besztercebányán folytatja, ahol le is érettségizett. Tanulmányait 1861-ben a besztercebányai szemináriumban folytatta, ahol tanárai voltak Egry János zeneszerző és Moyses István érsek, aki egyben Bella nagy támogatója is volt. Az irodalmi egylet igazgatója lett és megkezdte első, elsősorban egyházi jellegű művei komponálását. Moyses István értékelte Bella irodalmi és zeneszerzői hajlamait és 1863-ban Bécsbe küldi befejezni teológiai tanulmányait.

Lőcse Bella tanulmányai idején

A Lőcsei gimnázium épülete

Besztercebánya a 19. században

A besztercebányai gimnázium, ahol J.L.Bella tanult

Egry János

Moyses István

J.L. Bella érettségi bizonyítványa a besztercebányai gimnáziumból
1861-ben.

J. L. Bella: Ószláv miatyánk 1863-ból

J. L. Bella: Ave verum

ZENEAkadémia
LISZT MÚZEUM

V.panel

Bécsben való tartózkodását Bella a további zeneművészeti fejlődésére is felhasználta. A szemináriumban orgonistaként és karmesterként zenei rendezvényeken vett részt. Ezen kívül tanult S. Sechter és G. Preyer zeneszerzőknél is, ami nagy mértékben meghatározta alkotását, mégpedig a cecilianizmus jegyében. A polyfón jellegű egyházi szerzeményei ebből a korszakból mesterművei a komponálás technikájának a templomi zenében. Eme alkotás közben foglalkozott a szlovák népdalok feldolgozásával is, valamint a népzene keletkezésének elméleti kérdéseivel is. Így születik meg Bella eszményképe a szlovák zenéről.

Korabeli kép Bécsről

Imatrikulációs levél a bécsi egyetemről

Hirdetés a Pestbudai Tudósítóból a szlovák énekkar szerepléséről Bécsben 1864. 11.17.-én, ahol J. L. Bella is szerepelt.

J. L. Bella: Szlovák négyesének

Visszhangok a pestbudai tudósító hasábjain Bella "Szlovák négyesének" megjelentetésére.

Bella első zeneelméleti cikke, amely 1864-ben a Slovesnost című hetilapban jelenik meg.

VI. panel

Besztercebánya 1865-1869

ZENEAKADÉMIA

LISZT MÚZEUM

J. L. Bella 1865-ben visszatér Besztercebányára, ahol katolikus pappá szentelik. A szeminárium orgonistája és zenetanára, valamint a város zenei életének szervezője lett. Mint zeneszerző a vallásos zenére összpontosította figyelmét, valamint a kamarazeneire, zongorára és húros hangszerekre. Saját szerzeményei mellett a népzene kérdéseivel is foglalkozott. Véleményét három tanulmányban nyilvánítja ki: "Szlovák zene és szlovák ének", "A szlovák népzene alapjai és feltételei" és a "Gondolatok a népzene fejlődéséről és a szlovák énekről."

J. L. Bella: Missa vivorum

Az ünnepi akadémia programja Besztercebányán 1869-ben.

J. L. Bella: Presburg mellett.

J. L. Bella: Prešpork mellett.

J. L. Bella: Variációk Szállj, szállj méhraj - zongorára

J. L. Bella: Adoramus, férfikar

J. L. Bella: Vonósnégyes g-moll 1866-ból

J. L. Bella: Kleine Stücke - zongorára

J. L. Bella: Idegenben - hegedűre, zongorára 1868-ból

Bella tanulmányai, amelyek a "Dalibor" és "Hudobné listy" című cseh lapokban jelentek meg, az utolsó közülük a "Letopisy Matice slovenskéj" című lapban jelent meg.

ZENEAKADEMIA
LISZT MŰZEUM

VII Panel

Kremnica 1869 - 1881

1869-ben a kremnicai reál-gimnáziumban kórusigazgatóként és zenetanárként vállalt állást. Rövid időn belül többtagú énekkart szervez és a kremnicai érmeverő alkalmazottakból zenekart, amely klaszikus szimfonikus zenét játszik.

Ján Levislav Bella 1873-ben

J. L. Bella kérvénye 1869. 9. 16-án a kremnicai állás odaítéléséért .

Kremnicai ház, ahol Bella lakott

J. L. Bella: Kremnicai tűzoltó polka

J. L. Bella: Koncert előjáték Es-dúr, kézirat 1872-1873-ból.

A "Fantázia a Rákóczi induló motívumaira" című alkotás
kézirata

J. L. Bella: "Elégia hegedűre és fagottra"- kézirat
1890-ből

J. L. Bella "Mise b-moll," kézirat

VIII. Panel

Bella zeneszerzői működése kremnicai tartózkodása alatt az ének és a kamarazene irányába is kiterjedt, ezen művei a zenei romantizmus felé hajlottak. Ezt a művészi átváltozást a Prágában és Németországban tett utazása okozta, ahol megismerkedett a cseh és a világ elsőrangú zenei képviselőivel. A romantizmus jegyében írta a "Sors és ideál" című szimfonikus költeményt, melyben kifejezi kedvezőtlen helyzetét a művészeti világban kremnicai tartózkodása alatt, ellentétben saját ideáljaival. A "Sors és ideál" című először 1876-ban Prágában, majd 1890-ben Eisenachban adták elő.

A kremnicai kvartett tagjai 1873 előtt:

Dr. Langsfelder, Bella, J. Backmann, violán - ismeretlen

J.L.Bella: Vonósnégyes e-moll

J. L. Bella: Vonósnégyes c-moll, kézirat 1880-ból

Vonóskvintett d-moll, melyért 1876-ban 2. díjat nyert
a "Jednota" versenypályázaton Prágában

J. L. Bella: "Sors és ideál", kézirat 1874-ből

J. L. Bella: "Mily szépnek látszol az én lelkemnek"

Richard Strauss levelei J.L.Bellának

IX panel

A német zene, de elsősorban Richárd Wágner operái megismerésével Bellának az az ötlete támadt, hogy nemzeti operát írjon. Megkezdte a "Jaroslav és Laura" című opera komponálását Václav Vok Poděbradský verse alapján, de a kritika hatására feladta ezt a témát. Figyelmét a német Oskar Schlemm - "Wieland, a kovács" librettóra összpontosítja. Ezt az operát, valamint további munkáit Bella kremnicai tartózkodása alatt már nem fejezi be. Hovatovább belső ellentmondásokba kerül, melyek művészi elszigeteltségéből adódtak. Egyre erősebben érzi a környezetváltoztatás szükségét, újabb lehetőségekre vágyik, hogy tehetségét fejleszthesse. Csalódása eszméiben radikális elhatározáshoz vezet: elhagyja Szlovákiát, evangélikus vallásra tér át és állást vállal Szibiuban.

Bella barátjával K. Rudlával és A. Mayerral 1874-ben.

Bella "Wieland, a kovács" című operájának kézirata.

J. L. Bella: Szonáta b-moll, zongorára

J. L. Bella levele, amelyben eüboocsátását kéri kremnicai állásából

J.L.Bella 1881. március 29-én kelt levele, amelyben elbúcsúzik kremnicai baraátaiktól, valamint a városi tanácstól.

J. L. Bella tevékenységének értékelése Kremnicán.

Szibiu 1881 - 1921

1881-ben Ján Levoslav Bella távozik Kremnicáról és az erdélyi Szibiuban telepszik le. 1882-ben feleségül veszi Wellmann Augusztát, aki méltó feleségévé vált. Az új német környezetben egyaránt, viszont elveszti a legértékesebbet, a népzene iránti lelkesedését.

Ebben az időszakban felyezi be a "Wieland, akovács" című operáját és átdolgozza a "Sors és ideál" című szimfonikus költeményét is.

Szibiu - A város látképe

J. L. Bella feleségével

A szibiui zenei egyesület épülete

A "Hermania" nevezetű zenei egyesület igazgatói, valamint énekkartanári állással bízza meg.

J. L. Bella: Kantáta Apotheose - kézirat 1883-1890-ból

J. L. Bella: Fantázia - Szonáta orgonára

J. L. Bella: Koncerttöredékek magyar stílusban, kézirat 1893-ból.

Negyvenéves szibiui ténykedése alatt zenekari, vokális és vokális-instrumentális evangélikus zeneművek szerzésének, valamint orgonazenének szentelte magát. Tökéletesítette zenekompozíciós művészetét, viszont elvesztette a szlovák népzenehez fűződő szoros kapcsolatát. Sorsa úgy hozta, hogy életét idegenben, nagy ideálok nélkül élje.

Szibiu-i háza, melyben Bella utolsó éveiben lakott.

*A szibiui városi templom, ahol Bella orgonaművészként
ténykedett.*

Bella orgonája Szibiuban.

J. L. Bella: Tavaszi moteto, kézirat 1882-ből.

J. L. Bella: Három szerzemény orgonára

A szibiui koncert programja 1905. 5. 9.-én.

ZENEAKADÉMIA
LISZT MÚZEUM

J. L. Bella: Rondo vonószzenekarra - kézirat.

XII. PANEL

Bécs 1921 - 1928

Hosszúéves szibiui ténykedése után Bella 1921-ben
hyugovóra tér lányához Bécsbe. A Csehszlovák Köztársaság
megalakulása után, valamint Gusztáv Koricsanszky, Milos
Ruppeld, Dobroszlav Orel, de főleg Viliam Figus
Bysztrý-vel való kapcsolatfelvétele után Bellában
újraélednek hazafias érzelmek. Elolvassa a szlovák
költők szerzeményeit, majd ezekre zenét komponál.
Műveiben megzenésíti Ján Botto, Peter Bella - Horal,
Ludmila Podjavorinszká, Janko Jeszenszký és más költők

J. L. Bella: Hét nap, kézirat 1924-ből.

J. L. Bella: Gajdos Filus, tenor és zongora.

Moyses - Kuzmányi.

Levél a Csehszlovák Tudományos Akadémiától, melyben annak rendes tagjává nevezik ki.

XIV. PANEL

Visszatérés Szlovákiába 1928 - 1936

1928-ban az idős J. L. Bella áttelepszik Pozsonyba. Idős korában is alkot nagy hozzáértéssel dolgoz fel szlovák népdalokat. Élete alkonyán főként vokális - instrumentális zenét komponál, mellyel a többi alkotásával együtt bejegyezte magát a szlovák zene történetébe.

J. L. Bella: A sas madár - kantáta két női és négy férfi hangra, kézirat 1929-ből.

J. L. Bella: Furcsa rabló - kantáta, kézirat 1933-ból.

Pozsonyi koncertprogram 1928. 3. 25.

Ján Levoslav Bella életművéért hivatalos elismerést nyer. A pozsonyi Komenszký Egyetem 90.-ik születésnapja alkalmából emlékéremmel tünteti ki. 85-ik születésnapja alkalmából a filozófia doktora Honoris Causa címet kapja. Bella barátai körében, szerettei és hozzátartozói szeretetével elhalmozva, 1936-ban eltávozik az élők sorából. Hosszú élete folytán megőrizte hitét, vallását és a nemzet művészeti ideálját. De azt a sors nem hagyta valóra váltani.

J. L. Bella fiával Rudolffal 90.-születésnapján.

J. L. Bella feleségével, Rudolf fiával és annak feleségével
1934-ben Pozsonyban.

J. L. Bella 92 évesen a kvintet próbáján.

Meghívó Bella 90.-ik születésnapja megünneplésére.

A Komenszký egyetem emlékérméje

Meghívó a doktorráavatásra

J. L. Bella 1935-ben ZENEAKADÉMIA
LISZT MÚZEUM

J. L. Bella: Dalok

Bella halálos ágyán

J. L. Bella temetése Pozsonyban

MINT A KEDVES NAP PIHENŐRE TÉR LE
BÉKESSÉG KAROLJA ÁT E FÖLDET
ÚGY MÚLT EL Ő, NEMZETÉNEK FÉNYE
IGAZSÁG, ERŐ, SZABADSÁG – MIT HIRDET.

J. L. Bella